

metai
po įvykio

Liudas Mažylis

Veiksmo dokumentika

Operatoriaus, atsukite, jei galite, filmą atgal. Sustabdykite tą akimirką.

Iš 2017 m. įrašo socialiniame tinkle

Tradicija Dievui priskiria 99 vardus [...] šis neišbaigtas skaičius, atsiradęs iš magiškos lyginių skaičių baimės, [...] rodo esant šimtąjį vardą – Absoliutųjį Vardą.

Jorge Luis Borges „Mirtis ir kompasas“ („Fikcijos“)

Ši knyga susidėliojo iš senų dokumentų magijos, laiko įspaudų, avantiūristo užmojų, nuodingų sapnų, gražiausių pasaulyje melodijų, angelų valios (ar įmanoma tai perprasti?), draugų lūkesčių, prisiminimų vaizdinių... į ją įsiterpė – bet tik netyčia! – geriausių pasaulio knygų tekstai, persipinantis su kontrastingais tikrovės vaizdais.

Tai pasakojimas apie vieną Dokumentą, kuris buvo paslėptas taip viešai, kad viešiau paslėpti neįmanoma. Jis neprivalėjo, tiesiog NETURĖJO TEISĖS būti surastas. To Dokumento suradimas tapo (o gal ir liks?) didžiausia XXI a. Lietuvos politikos mįslė.

Žinoma, tai – ir veiksmo dokumentika. Kad Dokumentas atsirastų, buvo būtina VEIKTI.

Tai ir apie meilę, žinoma. Tai kas, kad nebūtinai laimingą.

Daug kas šioje knygoje yra kitaip, negu vyko realybėje. Daug kas sutampa. Daug kas, kaip ir bet kurioje socialinėje realybėje, yra susimaišę. Vaizdai ir veidai atrodo supanašėję.

Kai kada sunku net atsekti, kas yra kas ir kokį vaidmenį atlieka. Bet juk taip atsitinka bet kurioje istorinėje rekonstrukcijoje.

Šią knygą skaityti lengviau bus socialinių tinklų vartotojams, ypač autoriaus draugų rato draugėms ir draugams. Juk apie daugelį būsimų įvykių jie sužinodavo iš anksto! O dabar ta informacija prieinama visiems sekėjams.

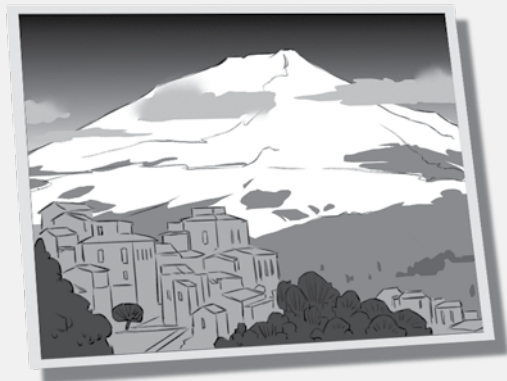
Autorius bandė kurti kone kinematografinę tikrovę. Atkurti įvykių (tikrų ar išgalvotų) seką.

Kai kurie šios istorijos veikėjai niekada nėra susitikę, nes tai NEĮMANOMA. O Kolekcininkas su Vienišuoju susitinka tik vienąkart, ir tai įvyksta nebeegzistuojančiame THF oro uoste vidunaktį prieš lemtingąjį nutikimą. Autorius labai stengėsi, kad tas vienintelis tų veikėjų dialogas netaptų panašus į monologą.

*2017 m. žiema–vasara
Kaunas–Latežeris*

I.

99 metai po įvykio

Kauno kolekcininkų klube jau daugelį metų lankydavosi du labai panašūs vyrukai. Daugeliui kolegų kolekcininkų galiausiai pabodo spėlioti, kuris yra kuris.

Sykį kažkas neiškentęs pajuokavo:

– Gal judu broliai?

– Gintai, bent jau neišsiduok, kad esam dvyiniai, – demonstratyviai garsiai sušnabždėjo Liudas.

Juokai nutilo, ir kažkodėl daugiau niekas nieko niekada neklausinėjo.

Dirigentas ir Istorikas

Gruodis, Vilniaus užėiga, atskira salė su židiniu ir foteliais

– O tai jis galų gale, tavo nuomone, žino? – dar kartą paklausė Dirigentas.

– Tiesiai sakau: ką jis žino, nežinau net aš. O tai reiškia, kad to nežino niekas. Ir dar aš žinau, kad niekas ir nesužinos. Tau to pakanka, ar samdysi kitą, žinantį dar geriau? – kietai paklausė Istorikas.

– Gal vis dėlto samdysiu jį.

– Kiek ruošiesi aukoti?

– Nepagailėčiau milijono.

– O tu pažįsti našlaičių, benamių? Tai patariu paaukoti tą milijoną jiems. Jis atsisakys. Kam milijoną panaudoti, sugalvotų, neabejok. Bet tu jam neįsiūlysi. Toks tipas. Beje, o nuoširdžiai, kam tau visa tai?

– Anei kam, nuoširdžiai. Ambicijos žaidžia. Gal adrenalinas. Be to, yra šanselis. Juk abu jį pažįstam, jis – kolekcininkas. O tai adrenalinas. Azartas. Galbūt ir ambicijos. Gal yra ir dar kitas šansas – moterys. Amžius juk kritinis, mudu tai žinom.

– Ne tik žinom. Ne vieno jo amžius kritinis, – pasakė Istorikas.

– Tai tu suskaičiuok. Pinigai, azartas, ambicijos, moterys. Net keturi viename. Atrodytų, šansų yra.

– O aš tau vis tiek nepatariu. Juk tu ir taip visko turi. Arba gali turėti. Kam tau dar žaisti su šimto metų senumo įvykiais, veikėjais ir dokumentais? Šis tavo planas tau juk mažareikšmis.

– Ne tau spręsti. Tu nenori pastebėti žaismingos laikysenos. Ne aš vienas žaviuosi džiazu. Žinau, kaip būna, kai pagauni *drainą*. Ne vien aš esu estetas. Jis irgi toks. Jis jau realiai planuoja ieškoti Dokumento. O kai suras, eis dar toliau. Jis suvoks, kad gali tapti Pirmuoju.

– Nekerck *siaubiako*, Dirigente.

– O tai visai ne *siaubiakas*, Istorike. Veikiau jau realybės šou. Tai juslinga. Pagavu. Nepatikti gali tik tokiems sausmedžiams kaip tu. O milijonui patiks. Omenyje turiu ne milijoną eurų. Aš apie milijoną žmonių balsų.

– Aš irgi apie balsuotojus, Dirigente.

– Tą milijoną aš pasiūlysiu jam taip, kad jis suprastų: tai ne eurai. Tai – entuziastingai nusiteikusiųjų balsai.

– Ką tik sakei, kad turi džiazą pojūtį.

– Tariuosi turįs.

– Tai nori, pasakysiu?

– Bet nuoširdžiai.

– Nuoširdžiai. Jis nesupras. Jo neužkabins nei milijonas eurų, nei tavo žadamas milijonas pritariančiųjų. Jis nesu-

pras, kodėl jam tai siūlai. Dabar pasakysiu tau paskutinį sakinį; spręsk pats, koks už jį man turėtų būti honoraras. Jis suplanavo viską aliai sekundės. Jis žino visus variantus. Ir iš tų variantų sekančius variantų variantus. Kai jis pasigaus improvizuoti – bet kuria tema, – pakerės visus. Jei norės pakerėti, jam pakaks tik panorėti. Jis taip pat pasvarsto apie milijoną pasekėjų. Jei užsigeis, jis pavirs juos kuo tik nori: pritarimu, simpatijomis, o gal ir rinkėjų balsais. Galvoja susižersiąs milijoną tam pasitelkdamas tave, mane, visą šią istoriją, tavo reakcijas, mano reakcijas, visuomenės reakcijas... Jis taip kartais pamano. O aš ne tik manau. Aš ir žinau: jis galvoja teisingai.

– Gerai, vaikine. Įsijautei. O dabar eik. Skambinu Kolekcininkui.

Kolekcininkas dėlioja dėlionę

15

Ta pati diena, Kaunas

Ankstyvą sekmadienio popietę, grįžęs iš klubo, Kolekcininkas dėliojo dėlionę. Neturėdamas jokio paieškų plano, niūriai stebeilijo į Dokumento signatarų autografus, kurių konfigūracijas jau žinojo atmintinai. Savo privačioje kolekcijoje tų autografų jis turėjo dvylika. Iki visų dvidešimties trūko dar labai daug. Glostė žvilgsniu tų parašų konfigūracijas, bet tai nebegelbėjo. Tada riebiai nusikeikė mintyse. Iki valstybės šimtmečio juk ne kažin kiek ir teliko. Artėjo metų pabaiga, o šventės ypač pastebimai leidžia pajusti laiko tėkmę. O signatarų autografų jo privačioje kolekcijoje kaip 12, taip 12. Ką dabar daryti: vaikščioti iš namo į namą klausinėjant, gal kas nors ką nors turi užslėpęs? Pradėti nuo VDU profesūros, klausinėti kiekvieno dar gyvo tų laikų studento? Pradėti nuo kunigų? Važinėti po jų prieš 99 metus valdytas parapijas?

Įsiutęs dėl savo plano nerealumo, priėjo prie baro, atsidarė, atsikimšo butelį stipriojo gėrimo, paženklinto devynetais. Įsipylė, gurkštelėjo, bet nepralinksėjo, niūriai samprotavo toliau.

Tryliktasis autografas, tai nelaimė, išplaukė pas kitus jau bene triskart. Net trys ĮVAIRIŲ signatarų tryliktieji autografai. Jei visi jie būtų atitekę jam, jau būtų turėjęs net 15. O juk neatiteko, ir tai aiškiai konkurentų pinklės. Bet toji senienų rinka Lietuvoje ne tokia jau ir didelė. Trijų pirštų kombinacija – ir suskaičiuosi, kam kas atiteko. Įdomu, ar tai Dirigentas jį jau kelintąkart apšauna? *Dyleriai* diskretiškai patyli. O Kolekcininkas jų pernelyg ir neprovokuoja. Iš Dirigento vis tiek nieko negausi. Ten jau kaip į gilų šulinį.

Suskambėjo telefonas. Skambino Dirigentas.

Ką gi. Automobiliu nebenusigaus: policininkai turi uoslę, o ir tam tikrus aparatėlius. Tad skubiai – į stotį. Į Vilnių. O ten – į užėigą su atskira sale. Vilniaus užėigas Kolekcininkas neblogai žinojo dar nuo studijų laikų. Žinojo ir tą užėigą su atskira patalpa. Salytė su židiniu ir foteliais neretai būdavo tuščia.

retro intarpai

